

Original Article

The Mediating Role of Basic Psychological Needs in the Relationship between Family Functioning and Psychological Distress among Students

Ali Asghar Hafez¹, Hajar Falahzade^{2✉}

1. Department of Psychology, Faculty of Education & Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran. Iran.

2. Department of Counseling, Faculty of Education & Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran. Iran.

Received: 2024.01.13

Revised: 2024.11.19

Accepted: 2024.11.20

Doi: [10.48308/JFR.2024.234418.1687](https://doi.org/10.48308/JFR.2024.234418.1687)

Extended Abstract

Introduction: Psychological distress is a state of mental and emotional turmoil, encompassing depression, anxiety, and stress (Egan, Daly & Delaney, 2016). High levels of psychological distress can lead to negative psychological and physical consequences, impairing an individual's ability to function effectively in key areas of life and, in severe cases, meeting the criteria for clinical disorders (McPherson et al., 2021; Necho et al., 2021). Anxiety disorders, in particular, impose a substantial burden, often becoming chronic and contributing to costs related to psychiatric care and diminished educational and occupational performance (Ganji, 2021). Prolonged depression can further reduce motivation, impair decision-making, and significantly affect interpersonal relationships, with a strong link with suicidal behavior (Ceri & Cicek, 2021). University students are especially vulnerable to psychological distress due to academic pressures, early adulthood challenges, and social expectations (Moskow, Lipson & Tompson, 2022). Elevated psychological distress in students not only affects their emotional well-being but also impairs cognitive function and academic outcomes, increasing the risk of dropout (Amengual, Badii, Baroy & et al., 2022). This distress can trigger a negative cycle where academic difficulties exacerbate mental health issues, further hindering students' academic and social engagement (Lipson & Eisenberg, 2018). Given the significant long-term implications, addressing psychological distress among students is critical to preventing both immediate academic consequences and future mental health challenges.

Research indicates that poor family functioning plays a crucial role in increasing psychological distress (Benito-Gomez et al., 2019). According to the McMaster Model, family functioning includes dimensions such as problem-solving, communication, emotional involvement, and behavior control (Miller et al., 2000). Dysfunctional family environments can lead to the development of both internalizing problems like depression and anxiety and externalizing behaviors such as substance abuse and aggression among adolescents and young adults (Dolz-del-Castellar & Oliver, 2021; Du & Kim, 2020). Therefore, it can be concluded that optimal family functioning predicts a reduction in psychological distress

components among students, while poor family functioning and its associated deficiencies predict an increase in these components. However, the mechanism underlying this relationship remains unclear. It is hypothesized that the mediating factor that explains this relationship is the satisfaction level of the basic psychological needs, as outlined in self-determination theory (Ryan & Deci, 2019). This theory identifies three fundamental needs—autonomy, competence, and relatedness—that are essential for healthy psychological functioning. Autonomy refers to the sense of control over one's actions, competence reflects the need to feel effective in life areas, and relatedness involves the desire for supportive relationships (Ryan & Deci, 2017; Yang et al., 2018). Research indicates that environments supporting these needs enhance students' motivation, well-being, and resilience against stress (Novak et al., 2021; Li et al., 2021). The impact of family functioning on students' basic psychological needs has been examined in relatively few studies. Positive family environments are associated with higher satisfaction of these needs, whereas poor family functioning reduces their fulfillment, that may indirectly increase psychological distress (Esmaeili Shahna et al., 2019). However, despite previous studies examining these variables, there is a lack of research investigating the mediating role of basic psychological needs in the relationship between family functioning and psychological distress components among students. Explaining this relationship may help provide interventions that reduce students' psychological distress by improving satisfaction level of their basic psychological needs.

Methodology: This descriptive-correlational study used structural equation modeling (SEM) to explore the mediating role of Basic Psychological Needs in the relationship between Family Functioning and Psychological Distress among university students. The statistical population included all university students in Tehran during the 2021-2022 academic year, from which 237 students were selected through convenience sampling. They responded online to the Family Assessment Device (FAD), the Basic Psychological Needs Satisfaction Scale, and the Depression-Anxiety-Stress Scale (DASS-21). The inclusion criteria were being a student with both parents present in the family, while exclusion criteria included parental separation and non-responding to more than five percent of survey items. Before beginning, participants received instructions on how to respond and were assured that their responses would not be linked to their identities. Ethical principles, including obtaining informed consent and not using data for other purposes, were fully adhered to. After data collection and initial analyses, structural equation modeling was used to examine the mediation model of Basic Psychological Needs (i.e., Autonomy, Competence, and Relatedness) in the relationship between Family Functioning and components of Psychological Distress (Depression, Anxiety, and Stress).

Findings: The Mean and Standard Deviation of the participants' ages were 20.45 and 2.50, respectively. 106 participants (44.72%) were female and 131 participants (55.27%) were male. Also, about education level, 134 people (56.54%) were undergraduate students, 88 people (37.13%) were master's students, and 15 people (6.33%) were doctoral students. There is a significant positive correlation between poor Family Functioning and Psychological Distress components, namely Depression ($r = 0.49$, $p < 0.01$), Anxiety ($r = 0.36$, $p < 0.01$), and Stress ($r = 0.51$, $p < 0.01$). There is a significant negative correlation between Family Dysfunction and Basic Psychological Needs, namely Autonomy ($r = -0.58$, $p < 0.01$), Competence ($r = -0.55$, $p < 0.01$), and Relatedness ($r = -0.50$, $p < 0.01$). There is a

significant negative correlation between Autonomy and Depression ($r = -0.60, p < 0.01$), Anxiety ($r = -0.44, p < 0.01$), and Stress ($r = -0.54, p < 0.01$). There is a significant negative correlation between Competence and Depression ($r = -0.72, p < 0.01$), Anxiety ($r = -0.41, p < 0.01$), and Stress ($r = -0.56, p < 0.01$). There is a significant negative correlation between Relatedness and Depression ($r = -0.58, p < 0.01$), Anxiety ($r = -0.39, p < 0.01$), and Stress ($r = -0.42, p < 0.01$). Also, The mediation effect was confirmed using the bootstrap method, where significant indirect effects were found, except for the mediating role of Relatedness between Family Dysfunction and Anxiety/Stress. The proposed model of the mediating role of Basic Psychological Needs in the relationship between Family Functioning and Psychological Distress components showed good fit indices (CFI = 0.974, IFI = 0.975, and RMSEA = 0.071). Overall, Basic Psychological Needs mediate the relationship between Family Functioning and Psychological Distress.

Conclusion: The findings demonstrated that poor family functioning is positively correlated with higher levels of depression, anxiety, and stress among students. This result aligns with previous research, including studies by Du and Kim (2020); Folk et al. (2020); and Dolz-del-Castellar and Oliver (2021). One explanation for this finding is that poor family functioning may impair students' ability to regulate their emotions and behaviors, thereby increasing their levels of psychological distress (Shalchi & Esmaeili Shahna, 2018; Liu, Chen, Liang, & Yang, 2023).

Additionally, this study revealed that basic psychological needs serve as mediators in the relationship between family functioning and psychological distress among students, effectively explaining the mechanism of this relationship. Specifically, poor family functioning can hinder the fulfillment of these essential psychological needs, which in turn leads to increased psychological distress. These findings can be interpreted through the lens of self-determination theory, aligning with studies by Ryan and Deci (2020), and Esmaeili Shahna, Shalchi, and Ahmadi (2019). Well-functioning families tend to balance control and autonomy, which helps fulfill students' need for autonomy. Such families also provide optimal challenges that promote the satisfaction of competence. Moreover, healthy emotional communication and practical support among family members contribute to fulfilling relatedness need. Conversely, as indicated in studies by Shalchi & Esmaeili Shahna (2018) and Davids, Ryan, and Yasin (2016), dysfunction in family environments reduces the supportive role of families. This deterioration negatively impacts parent-adolescent relationships, ultimately decreasing the fulfillment of students' basic psychological needs over time. Therefore, the greater fulfillment of basic psychological needs can help reduce and prevent high levels of psychological distress. In contrast, insufficient fulfillment of these fundamental needs can lead to feelings of lack of control, incompetence in achieving positive outcomes, and decreased social support. This, in turn, fosters a sense of helplessness among students, which becomes a significant risk factor for various forms of psychological distress, particularly depression. Such feelings of lack of control, support, and competence often result in self-blame, which increases psychological distress (Li, Zhang, Yao, et al., 2021). These findings align with the research of Huhtiniemi et al. (2019); Novak et al. (2021); and Pilot et al. (2021).

The practical implications of these findings suggest that designing intervention programs focused on enhancing the fulfillment of students' basic psychological needs within academic

and social environments could significantly reduce their psychological distress and prevent the development of more severe disorders.

Like any research, this study faced limitations. First, due to its design, it is not possible to draw definitive causal inferences about the variables. Furthermore, the influence of gender on the studied variables was not controlled. Data collection was conducted online due to the COVID-19 pandemic. Future studies are encouraged to include broader, more diverse samples to enhance the generalizability of these findings.

Keywords: Anxiety, Basic Psychological Needs, Depression, Family Functioning, Psychological Distress, Stress

How to cite: : Hafez, A. A., & Falahzade, H. (2024). The Mediating Role of Basic Psychological Needs in the Relationship between Family Functioning and Psychological Distress among Students. *Journal of Family Research*, 20(2), 143-168. doi: [10.48308/jfr.2024.234418.1687](https://doi.org/10.48308/jfr.2024.234418.1687)

✉Corresponding Author Email Address : h_falahzade@sbu.ac.ir

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the creative commons attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقاله پژوهشی

نقش میانجی نیازهای اساسی روان‌شناختی در رابطه بین کارکرد خانواده و آسفتگی روان‌شناختی در میان دانشجویان

علی اصغر حافظ^۱، هاجر فلاح‌زاده^{۲*}

۱. گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲. گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۸/۳۰

دریافت نسخه اصلاح‌شده: ۱۴۰۳/۰۸/۲۹

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۲۳

DOI: [10.48308/JFR.2024.234418.1687](https://doi.org/10.48308/JFR.2024.234418.1687)

چکیده: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای نیازهای اساسی روانشناختی در رابطه بین کارکرد خانواده و آسفتگی روانشناختی دانشجویان انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند؛ که از بین آن‌ها ۳۳۷ نفر با نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شده و به صورت آنلاین به مقیاس کارکرد خانواده، مقیاس تامین نیازهای اساسی روانشناختی (نسخه عمومی)، و پرسشنامه افسردگی-اضطراب-استرس (DASS-21) پاسخ دادند. تحلیل داده‌ها با روش مدل‌سازی انجام شد. نتایج نشان داد که رابطه مثبت معناداری میان مشکلات کارکرد خانواده با سه جنبه اصلی آسفتگی روانشناختی یعنی افسردگی، اضطراب و استرس وجود دارد؛ رابطه منفی معناداری میان مشکلات کارکرد خانواده با هرکدام از نیازهای اساسی روانشناختی یعنی خودمختاری، شایستگی و ارتباط وجود دارد و همچنین، رابطه منفی معناداری بین هرکدام از نیازهای اساسی روانشناختی با افسردگی، اضطراب و استرس وجود دارد. روی‌هم‌رفته، مدل میانجی‌گری نیازهای اساسی روانشناختی در رابطه بین کارکرد خانواده و آسفتگی روانشناختی از برازش مطلوبی برخوردار بود ($CFI=0/974$ ، $IFI=0/975$ ، $RMSEA=0/071$). با توجه به یافته‌ها می‌توان گفت که نیازهای اساسی روانشناختی رابطه بین کارکرد خانواده و آسفتگی روانشناختی در دانشجویان را میانجی‌گری می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: استرس، اضطراب، افسردگی، کارکرد خانواده، نیازهای اساسی روان‌شناختی

استناد به این مقاله: حافظ، ع. و فلاح‌زاده، ه. (۱۴۰۳). نقش میانجی نیازهای اساسی روانشناختی در رابطه بین کارکرد خانواده و آسفتگی روانشناختی در میان دانشجویان. خانواده پژوهی، ۲۰(۲)، ۱۴۳-۱۶۸. doi: [10.48308/jfr.2024.234418.1687](https://doi.org/10.48308/jfr.2024.234418.1687)

مقدمه

آشفته‌گی روان‌شناختی^۱ حالتی از آشفته‌گی روانی و عاطفی است که افسردگی^۲، اضطراب^۳ و استرس^۴ سه جنبه عمده آن هستند (ایگان، دالی و دلانی^۵، ۲۰۱۶). تجربه میزان زیاد آشفته‌گی روانی، پیامدهای ناخوشایند روانی و جسمانی ایجاد می‌کند (مک‌فرسون، مک‌آلونی-کوکامان، مک‌گلینچی و همکاران^۶، ۲۰۲۱). سطوح بالای هر کدام از این جنبه‌ها می‌توانند منجر به ناراحتی و نقص قابل توجه عملکرد بیمار در حوزه‌های مهم زندگی او شوند و معیارهای یک اختلال جدی بالینی را برآورده کنند (نچو، تسهای، بیرکی و همکاران^۷، ۲۰۲۱). اختلالات اضطرابی همواره باری سنگین بر دوش فرد، خانواده و جامعه محسوب می‌شوند که معمولاً مزمن بوده و هزینه‌هایی از جمله هزینه خدمات روان‌پزشکی و کاهش کیفیت تحصیلی و شغلی را به خانواده و جامعه تحمیل می‌کنند (گنجی^۸، ۱۴۰۰). افسردگی نیز، در صورت به‌طول انجامیدن یا شدید شدن، انگیزه ادامه‌دادن به فعالیت‌های اساسی و کیفیت زندگی را بسیار پایین آورده و تاثیر مخربی روی توانایی تصمیم‌گیری و سازگاری با دیگران می‌گذارد (کری و کیسک^۹، ۲۰۲۱). ارتباطی قوی میان افسردگی مزمن/شدید-به‌ویژه در صورت همراهی با اضطراب-و خودکشی وجود دارد. از این‌رو، پیش‌گیری از افزایش آشفته‌گی روان‌شناختی و جدی‌شدن نشانه‌ها بسیار حیاتی است (گنجی، ۱۴۰۰).

علائم و نشانه‌های آشفته‌گی روان‌شناختی در میان دانشجویان بسیار شایع است و فشارهای تحصیلی، چالش‌های اوایل بزرگسالی و انتظارات اجتماعی به‌طور چشمگیری به‌پیشانی روانی ناشی از بودن در محیط‌های آموزش عالی افزوده‌اند (مسکو، لیپسون و تامپسون^{۱۰}، ۲۰۲۲). پیشانی روانی در دانشجویان، نه تنها بر رفاه عاطفی آن‌ها بلکه بر عملکرد شناختی و نتایج تحصیلی آن‌ها نیز تاثیر می‌گذارد. تحقیقات متعدد ارتباط پیشانی روانی را با کاهش عملکرد تحصیلی، کاهش تمرکز، غیبت‌های مکرر و افزایش ریسک ترک تحصیل نشان داده‌اند. این افت در عملکرد تحصیلی، می‌تواند به یک چرخه منفی منتهی شود که در آن نتایج تحصیلی ضعیف، پیشانی روانی را بیش از پیش تشدید می‌کنند و دانشجویان را در یک حلقه معیوب گرفتار می‌سازند (آمنگوال، بادی، باروی و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۲). با این حال، سطوح پیشانی روانی در بین دانشجویان به‌طور چشمگیری افزایش یافته است و این موضوع، نگرانی‌های گسترده‌ای را در میان مربیان، سیاست‌گذاران و متخصصان بهداشت روان ایجاد کرده است. چرا که، اهمیت پرداختن به پیشانی روانی در میان دانشجویان نه تنها از نظر تاثیرات منفی آن بر عملکرد تحصیلی، بلکه به خاطر تأثیرات بلندمدت آن بر سلامت روان و رفاه کلی این گروه حیاتی و آینده‌ساز جامعه می‌باشد. زیرا سطوح بالای پیشانی روانی دانشجویان، می‌تواند تأثیرات منفی بر جامعه علمی-به‌واسطه کاهش تعاملات دانشجویی و مشارکت کمتر در فعالیت‌های علمی و حرفه‌ای-داشته باشد (لیپسون و ایسنبرگ^{۱۲}، ۲۰۱۸). در مجموع، سطوح بالای آشفته‌گی روان‌شناختی در دانشجویان در احتمال ابتلای بیشتر به بیماری‌های روان‌شناختی و روان‌تنی دخالت داشته و با کیفیت زندگی پایین‌تر و هزینه‌های بالاتر مراقبت‌های بهداشتی رابطه دارد (هاورکمپ، تورنسما، ورگوون و هونینگ^{۱۳}، ۲۰۱۵؛ ایگان، دالی و دلانی، ۲۰۱۶).

باتوجه به آنچه بیان شد، این ضرورت وجود دارد که پژوهش، فقط به درمان اختلالات محدود نباشد. بلکه مدل‌هایی تدوین شوند که با مداخله‌کردن بر مبنای آن‌ها، میزان آشفته‌گی روان‌شناختی دانشجویان کاهش یابد

و به دنبال آن پیش از این که سطوح آن افزایش یا تداوم یافته و تشخیص یکی از انواع اختلالات را برایشان ایجاد نماید، پیشگیری به عمل آید (حافظ، یونسیان و رشیدی‌پور^{۱۴}، ۱۴۰۱)

یکی از این مسیرهای کاهش آشفتگی روان‌شناختی و پیش‌گیری از تشدید و تداوم این حالات، مسیر رضانمودن نیازهای اساسی روان‌شناختی^{۱۵} است؛ که در نظریه خودتعیین‌گری^{۱۶} شرح داده شده است (رایان و دسی^{۱۷}، ۲۰۱۹). براساس این نظریه، انسان به عنوان یک موجود زنده نیازهایی دارد که در میان این نیازها، سه نیاز بنیادی و ذاتی به عنوان نیازهای روان‌شناختی اساسی، از چنان اهمیتی برخوردارند که تحول و عملکرد سالم و خودتعیین‌گری به طور بنیادی با آن‌ها پیوند می‌خورد و عبارت‌اند از: نیاز به خودمختاری^{۱۸}، نیاز به شایستگی^{۱۹} و نیاز به ارتباط یا تعلق^{۲۰} (رایان و دسی، ۲۰۱۷). خودمختاری، احساس انتخاب و عاملیت در آغاز، نگهداری و تنظیم فعالیت‌ها را شامل می‌شود (یانگ، زانگ و شلدن^{۲۱}، ۲۰۱۸). شایستگی، بازتاب‌گر نیاز به موثر بودن در تعامل با محیط اجتماعی، کسب فرصت برای تمرین و ابراز توانایی‌ها و تولید پیامدهای مطلوب، تسلط بر وظایف چالش برانگیز و احساس قابلیت تأثیرگذاری می‌باشد (پیلوت، لالاندی، تیناوی و همکاران^{۲۲}، ۲۰۲۱؛ رایان، رایان، دی‌دومنیکو و دسی^{۲۳}، ۲۰۱۹). ارتباط نیز از میل به درگیر بودن در روابط حمایت‌کننده و گروه‌های صمیمانه و برقراری پیوندهای عاطفی با دیگران حکایت دارد و نیاز به تعامل با اجتماع و تعلق به برخی افراد را در بر دارد (رایان و دسی، ۲۰۲۰؛ وینستین، خباز و لگات^{۲۴}، ۲۰۱۶؛ سیمونس و آلاکائو^{۲۵}، ۲۰۱۴).

با توجه به نقش حیاتی تامین این نیازها در ارتقای سلامت و بهزیستی روان‌شناختی و نیز سازه‌هایی همچون رضایت^{۲۶}، لذت^{۲۷} و انگیزش^{۲۸} در دانشجویان (نواک، چانگ، ایکسو و همکاران^{۲۹}، ۲۰۲۱؛ هوتینمی، ساکسلاتی، وات و جاکولا^{۳۰}، ۲۰۱۹)، به نظر می‌رسد که تامین آن‌ها با میزان تجربه مولفه‌های آشفتگی روان-شناختی در دانشجویان رابطه منفی داشته و به کاهش پریشانی آنان کمک نماید. در صورتی که نیازهای بنیادین روان‌شناختی برآورده شوند، خودارزشمندی از نوجوانی شکل می‌گیرد و در صورت ممانعت از تامین آن‌ها، نوجوان یک ادراک منفی و انتقادی از خود خواهد پروراند؛ که به عملکرد ناسازگار منجر می‌شود (کاستا، کازوکریا، گالگیاندولا و لارسن^{۳۱}، ۲۰۱۶؛ وانستینکیست و رایان^{۳۲}، ۲۰۱۳).

مطالعات نشان می‌دهند محیط‌های آموزشی که حامی خودمختاری هستند، انگیزش درونی، مشغولیت و سلامت روان دانشجویان را تقویت می‌کنند (جانگ، کیم و ریو^{۳۳}، ۲۰۱۶). برای مثال، تحقیقات هارنس، وانستینکیست، آئرلمن و ون‌دن‌برق^{۳۴} (۲۰۱۹) نشان دادند که دانشجویانی که احساس می‌کنند در فعالیت‌های تحصیلی خود امکان انتخاب دارند، میزان کمتری از ناراحتی و سطح بالاتری از رضایت از تحصیل را گزارش می‌کنند. برعکس، زمانی که دانشجویان تحت فشار قرار می‌گیرند تا بدون اختیار شخصی به انتظارات سخت‌گیرانه تحصیلی پایبند باشند، نیاز آن‌ها به خودمختاری مختل می‌شود و به افزایش پریشانی روانی منجر می‌گردد (رایان و دسی، ۲۰۱۹). همچنین، مطالعات اخیر رایان، وانستینکیست و سوئنس^{۳۵} (۲۰۱۹) نشان می‌دهد که دانشجویانی که در فعالیت‌های تحصیلی خود ادراک تسلط دارند، انگیزه و سلامت روانی بهتری را گزارش می‌کنند. وقتی دانشجویان احساس شایستگی می‌کنند و به توانایی‌های خود برای موفقیت ایمان دارند، احتمال بیشتری دارد که هیجانات مثبت و تاب‌آوری را تجربه کنند که به عنوان عوامل

محافظتی در برابر استرس عمل می‌کنند (گرگرسن و مرسر^{۳۶}، ۲۰۲۲). علاوه بر این در محیط‌های تحصیلی، حمایت اجتماعی همتایان، اساتید و مشاوران با فراهم کردن حسی از تعلق و ارتباط، به عنوان یک عامل محافظتی در برابر پریشانی روان‌شناختی شناخته شده‌است (لیو، می، تیان و هیوبنر^{۳۷}، ۲۰۱۶). تحقیق عمادپور، لواسانی و شاهچراغی^{۳۸} (۲۰۱۶)، نشان می‌دهد که دانشجویانی که در محیط‌های تحصیلی خود احساس حمایت می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که بهزیستی روانی بیشتری را تجربه کنند. برعکس، کمبود ارتباطات اجتماعی حمایت‌کننده در محیط‌های آموزشی می‌تواند به احساس انزوا، کاهش انگیزه و افزایش پریشانی روانی منجر شود.

با توجه به این موارد در مبانی نظری و پیشینه پژوهشی، نقش ارضای ناکافی نیازهای اساسی روان‌شناختی در فراهم کردن بستری برای افزایش حالات افسردگی، اضطراب و استرس دانشجویان برجسته به نظر می‌رسد. در نتیجه، مطالعه بیش از پیش روی زمینه‌های تامین این نیازها، به‌عنوان یکی از مسیرهای کاهش سطح آشفتگی روان‌شناختی دانشجویان و پیشگیری از دچار شدن آن‌ها به اختلالات روانی، اهمیتی مضاعف می‌یابد. اما هنوز این مشکل باقی‌مانده است که چرا بسیاری از دانشجویان نمی‌توانند به تامین این نیازهای روان-شناختی حیاتی خود بپردازند. یکی از موانعی که به نظر می‌رسد در این راستا نقش دارد، محیط نامطلوب خانواده و ضعف کارکرد خانواده^{۳۹} است؛ که می‌تواند از طریق تضعیف کردن بستر و کاهش تامین نیازهای اساسی روان‌شناختی در دانشجویان، پیش‌بینی‌کننده افزایش آشفتگی روانی آن‌ها باشد.

ضعف عملکرد خانواده-به‌عنوان اولین بستر رشد و تحول-یکی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های مشکلات رفتاری (چه از نوع برونی‌سازی^{۴۰} و چه درونی‌سازی^{۴۱}) شناخته شده است (روبینز، والدرون، تارنر و همکاران^{۴۲}، ۲۰۱۹). با توجه به ضرورت کارکرد مطلوب خانواده برای ارضای نیازهای اساسی، کنارآمدن سازگارانه با فشارها و تنش‌های زندگی، به نظر می‌رسد که ضعف کارکرد آن، کیفیت زندگی را مختل نموده و در یک سیر تدریجی تضعیف و سرخوردگی روابط اعضا با یکدیگر و کاهش کیفیت زندگی و بهزیستی روانی را به دنبال می‌آورد (رضایی، دهقانی و حیدری^{۴۳}، ۱۳۹۶). مطابق با مدل مک‌مستر^{۴۴}، کارکرد خانواده شش بعد دارد که شامل حل مسئله^{۴۵}، ارتباط^{۴۶}، نقش‌ها^{۴۷}، پاسخدهی عاطفی^{۴۸}، تعلق عاطفی^{۴۹} و کنترل رفتار^{۵۰} می‌باشند (میلر، ریان، کیتنر، بیشاپ و اپشتاین^{۵۱}، ۲۰۰۰). بنابراین کارکرد خانواده به این اشاره دارد که اعضای خانواده به چه درجاتی نقش‌های خود را انجام می‌دهند، روابط عاطفی نزدیک و منسجمی دارند، مشکلات را حل می‌کنند، خود را با قواعد منطبق و به‌طور موثری ارتباط برقرار می‌کنند (ژانگ^{۵۲}، ۲۰۱۸).

فرید، رابنستین، دریانانی و همکاران^{۵۳} (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان دادند که بین کارکرد خانواده نامطلوب ادراک شده از سوی نوجوانان و علائم افسردگی رابطه وجود دارد و بالعکس، کارکرد مطلوب خانواده با سطوح پایین‌تر نشانه‌های افسردگی رابطه دارد. بورت، لی، چیونگ و همکاران^{۵۴} (۲۰۱۷) نیز در پژوهش خود نتیجه گرفتند که کارکرد خانواده ضعیف ادراک شده توسط نوجوانان و جوانان با نشانه‌های افسردگی و اضطراب بیشتر رابطه دارد. همچنین نتایج پژوهش دوو و کیم^{۵۵} (۲۰۲۰) نشان داد که کارکرد خانواده، با مشکلات رفتاری نوجوانان و جوانان اعم از درونی‌سازی و برونی‌سازی رابطه معناداری برقرار می‌کند. به علاوه دی‌سوزا و سودهامایی^{۵۶} (۲۰۱۶) در مطالعه خود به این نتیجه دست یافتند که کارکرد ضعیف خانواده به‌طور معناداری

اضطراب در نوجوانان را پیش‌بینی می‌کند. کانو-گونزالز و رودریگوئز-نارانخو^{۵۷} (۲۰۱۹) نیز در مطالعه خود آشکار نمودند که همه مولفه‌های کارکرد خانواده، توانستند به‌طور معناداری نمرات افسردگی را در پرسشنامه پک^{۵۸} پیش‌بینی کنند. در نهایت تعدادی از مطالعات نشان داده‌اند که عملکرد خانواده ضعیف‌تر نه تنها در ایجاد و توسعه مشکلات روان‌شناختی برونی‌سازی همچون سوء‌مصرف مواد^{۵۹} و پرخاشگری^{۶۰} و بزهکاری^{۶۱} نقش دارد (هومل، شلتون، هرون و همکاران^{۶۲}، ۲۰۱۳؛ هنبرگر، وارگا، مودی و تولان^{۶۳}، ۲۰۱۶؛ فولک، براون، مارشال و همکاران^{۶۴}، ۲۰۲۰)، بلکه از احتمال بیشتر دست‌وپنجه نرم‌کردن دانشجویان نوجوان و جوان با مشکلات روان‌شناختی درونی‌سازی یعنی افسردگی، اضطراب و استرس هم حکایت دارد (بنیتو گومز، فلتچر و بوهرلر^{۶۵}، ۲۰۱۹؛ دولز-دل-کستلار و اولیویر^{۶۶}، ۲۰۲۱).

بنابراین می‌توان گفت کارکرد خانوادگی مطلوب، کاهش مولفه‌های آشفتگی روان‌شناختی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند و بالعکس، مشکلات کارکرد خانواده و ضعف آن، افزایش آن‌ها را پیش‌بینی می‌نماید. با این حال، مکانیسم این رابطه هنوز به‌خوبی روشن نشده‌است. فرض بر این است که آنچه در این میان نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند و مکانیسم این رابطه را تبیین می‌نماید، نیازهای اساسی روان‌شناختی است. تأثیر کارکرد خانواده بر نیازهای اساسی روان‌شناختی دانشجویان در پژوهش‌های بسیار کمی مورد توجه قرار گرفته است. با این وجود، در این راستا، پژوهش‌های کوسایپوروک^{۶۷} (۲۰۱۲)، ناندا، کوتچیک و گروور^{۶۸} (۲۰۱۲)، وهمیر^{۶۹} (۲۰۱۴) نشان می‌دهند که رابطه مثبت معناداری میان کارکرد خوب خانواده و ارضای نیازهای اساسی روان‌شناختی وجود دارد. درواقع، کارکرد خانواده-به‌عنوان اولین محیط اجتماعی کردن^{۷۰} فرزندان-نقش مهمی در تأمین نیازهای اساسی روان‌شناختی جوانان ایرانی ایفا می‌نماید (اسماعیلی شهناء، شالچی و احمدی^{۷۱}، ۱۳۹۹).

از این رو بنابر مبانی نظری و پیشینه پژوهشی به نظر می‌رسد، نیازهای اساسی روان‌شناختی می‌تواند رابطه کارکرد خانواده با آشفتگی روان‌شناختی در دانشجویان را میانجی‌گری کند. به طوری که پیش‌بینی شدن افزایش آشفتگی روان‌شناختی آن‌ها توسط ضعف کارکرد خانواده‌شان، می‌تواند به‌واسطه کاهش تأمین این نیازها باشد. اما با وجود این که رابطه دو به دوی این متغیرها در پژوهش‌های مختلف مورد بررسی واقع شده است، جای خالی پژوهشی که نقش میانجی این نیازهای اساسی روان‌شناختی در رابطه کارکرد خانواده با مولفه‌های آشفتگی روان‌شناختی در دانشجویان را در قالب یک مدل مفهومی مطالعه نماید به چشم می‌خورد. این در حالی است که، چنانچه تأیید گردد که میزان تأمین نیازهای اساسی روان‌شناختی رابطه عملکرد خانواده با سطح آشفتگی روانی دانشجویان را میانجی‌گری می‌کند و حداقل بخشی از مکانیسم آن را به‌خوبی تبیین می‌نماید؛ می‌توان با انجام مداخلاتی در راستای ارضای بهتر این نیازها در فضای دانشگاهی و محیط تحصیلی به کاهش قابل توجه آشفتگی روانی دانشجویان دست یافت و از شکل‌گیری اختلالات بعدی پیش‌گیری نمود.

درنتیجه، هدف پژوهش حاضر این است که مدل میانجی‌گری نیازهای اساسی روان‌شناختی (یعنی خودمختاری، شایستگی و ارتباط) در رابطه کارکرد خانواده با مولفه‌های آشفتگی روان‌شناختی-یعنی افسردگی، اضطراب و استرس-را در دانشجویان مورد بررسی و مطالعه قرار دهد.

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و مدلیابی معادلات ساختاری^{۷۲} است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان همه مقاطع دانشگاه‌های تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند که از بین آن‌ها ۳۳۷ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شده و به صورت آنلاین در پژوهش مشارکت نمودند. برای برآورد حجم نمونه از منطق پیشنهادی کلاین^{۷۳} (۲۰۱۶) استفاده گردید که برای آزمون مدل‌های علی، به‌طور کلی حجم نمونه بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر را کافی می‌داند و تاکید می‌کند که حداقل نسبت حجم نمونه مطلوب برای هر پارامتر ۵ به ۱ و نسبت مناسب‌تر ۱۰ به ۱ است. باتوجه به این که در مطالعه حاضر حدود ۴۵ پارامتر اندازه‌گیری می‌شد، با تاسی از منطق ۱ به ۵ کلاین (۲۰۱۶)، به ازای هر پارامتر حداقل ۵ نفر لازم بود که بنا به آنلاین بودن پژوهش به این تعداد اکتفا نشده و ۲۳۷ نفر در گروه نمونه قرار گرفتند. همچنین ملاک‌های ورود شامل دانشجو بودن، داشتن خانواده‌ای با هردو والد و ملاک خروج نیز جدایی والدین و عدم پاسخدهی به بیش از پنج درصد کل سوالات ابزارهای پژوهش بود.

ابزارهای پژوهش

مقیاس سنجش کارکرد خانواده^{۷۴} (FAD): این پرسشنامه ۶۰ سوالی در سال ۱۹۸۳ توسط اپشتاین، بالدوین و بیشاپ^{۷۵} با هدف ارزیابی ابعاد عملکرد خانواده طبق مدل مک مستر برحسب ادراک اعضای خانواده طراحی گردید. به طوری که خرده مقیاس‌های آن شش بعد از مدل کارکرد خانواده مک‌مستر یعنی حل مسئله، ارتباط، نقش‌ها، پاسخدهی عاطفی، تعلق عاطفی و کنترل رفتار را ارزیابی می‌نمایند و همچنین از طریق یک مقیاس کارکرد عمومی، عملکرد کلی خانواده را مورد سنجش قرار می‌دهد (میلر، ریان، کیتنر و همکاران، ۲۰۰۰). در این پرسش‌نامه، نمره پایین‌تر در هر مقیاس به معنای عملکرد بهتر و نمره بالاتر به معنای عملکرد ضعیف‌تر و مشکلات بیشتر می‌باشد. بنابراین نمرات آن حاکی از میزان ضعف و مشکلات کارکرد خانواده هستند. همچنین، همسانی درونی آن در مطالعات مختلف مشخص شده است، که بالاترین آن مربوط به مقیاس کارکرد عمومی (بین ۰/۸۳ تا ۰/۸۶) و پایین‌ترین آن مربوط به مقیاس نقش‌ها (۰/۵۷) تا ۰/۶۹) بود (واندسبورگر^{۷۶}، ۲۰۰۱). این ابزار در ایران توسط زاده‌محمدی و ملک‌خسروی^{۷۷} (۱۳۸۵) هنجاریابی گردید که آلفای کرونباخ کلی همه سوالات ۰/۹۴ و اعتبار بازآزمایی آن در دومرحله اجرا ۰/۸۲ گزارش داده شد. درمورد روایی همگرا و واگرا، این پرسشنامه با نمره پرسشنامه‌های الگوهای ارتباطی (تعارضات ارتباطی) و کانون مهار رابطه مثبت و معنادار به ترتیب ۰/۴۶ و ۰/۳۶ و با نمره مقیاس‌های واکنش‌های عاطفی (پاسخدهی عاطفی) و امتزاج با دیگران (درگیری عاطفی) در پرسشنامه تفکیک خود رابطه منفی و معنادار به ترتیب ۰/۴۱- و ۰/۴۳- داشت (یوسفی^{۷۸}، ۱۳۹۱). به گزارش یوسفی (۱۳۹۱) عوامل پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی تایید شدند و روایی و پایایی آن جهت استفاده از پرسشنامه برای اهداف پژوهشی و بالینی قابل قبول است. در پژوهش حاضر نیز آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۹۱ به دست آمد.

مقیاس برآورده‌شدن نیازهای اساسی روان‌شناختی^{۷۹} (نسخه عمومی): این مقیاس توسط گانیه^{۸۰} (۲۰۰۳) تدوین گردیده‌است و دارای ۲۱ ماده و سه خرده‌مقیاس می‌باشد که هرکدام برآورده‌شدن یکی از سه

نیاز استقلال (۷ ماده)، شایستگی (۶ ماده) و ارتباط (۸ ماده) را می‌سنجند. پاسخ‌ها با طیف لیکرت ۵ درجه ای از ۱ (بسیار مخالفم) تا ۵ (بسیار موافقم) مشخص می‌شوند. جمع نمره هر خرده‌مقیاس، نمره آن خرده-مقیاس و نیز جمع نمره همه ماده‌ها، نمره کل را تشکیل می‌دهد. ملزومات روان‌سنجی این مقیاس در پژوهش‌های خارجی به‌طور مقدماتی تایید شده است (گانبه، دسی و رایان^{۸۱}، ۲۰۱۸). وی، شافر، یانگ و زاکالیک^{۸۲} (۲۰۰۵) انسجام خرده‌مقیاس‌های نیاز استقلال، شایستگی و ارتباط را به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۵، ۰/۸۵ و کل مقیاس را ۰/۹۰ گزارش نموده‌اند. بشارت^{۸۳} (۱۳۹۱) در نمونه‌ای از جامعه ایرانی ($n = 312$)؛ ۱۹۲ زن، ۱۲۰ مرد) ضرایب آلفای کرونباخ نمره زیر مقیاس‌های خودمختاری، شایستگی و ارتباط را به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۸۱ و ۰/۹۰ به‌دست آورد. علاوه بر این، درمورد روایی همگرا و افتراقی، نشان داد که بین نمره خرده-مقیاس خودمختاری با شاخص‌های برون‌گرایی^{۸۴}، عاطفه مثبت^{۸۵} و بهزیستی روانی^{۸۶} رابطه مثبت و معنادار به ترتیب ۰/۳۷، ۰/۳۵ و ۰/۳۱، خرده‌مقیاس شایستگی با این شاخص‌ها رابطه مثبت و معنادار ۰/۵۰، ۰/۴۹، ۰/۳۷ و خرده‌مقیاس ارتباط با این شاخص‌ها رابطه مثبت و معنادار ۰/۴۶، ۰/۴۷ و ۰/۲۴ وجود دارد. درحالی که، خودمختاری با شاخص‌های روان‌رنجوری^{۸۷}، عاطفه منفی^{۸۸} و پریشانی روان‌شناختی^{۸۹} رابطه منفی و معنادار به‌ترتیب ۰/۶۲، ۰/۳۵ و ۰/۴۳ دارد؛ شایستگی با این شاخص‌ها رابطه منفی و معنادار به‌ترتیب ۰/۴۴، ۰/۲۶، ۰/۳۹ دارد و تعلق با این شاخص‌ها نیز رابطه منفی و معنادار به‌ترتیب ۰/۶۲، ۰/۳۵، ۰/۴۳ دارد. این نتایج روایی همگرا و افتراقی پرسشنامه را تایید می‌کنند. پایایی بازآزمایی آن هم براساس دوبار اجرا با ضرایب ۰/۶۷ تا ۰/۷۷ مورد تایید واقع شد. همچنین، بشارت و رنجبر کلاگری^{۹۰} (۱۳۹۲)، در نمونه‌ای متشکل از دانشجویان ($n = 584$)؛ ۳۱۱ دختر، ۲۷۳ پسر) ضرایب آلفای کرونباخ نمره زیر مقیاس‌های خودمختاری، شایستگی و ارتباط یا همان تعلق را برای دانشجویان به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۹۱ به‌دست آوردند که حاکی از همسانی درونی خوب مقیاس است. در مطالعه حاضر نیز آلفای کرونباخ این سه زیرمقیاس به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۰ و ۰/۷۲ به‌دست آمد.

پرسشنامه افسردگی-اضطراب-استرس^{۹۱} (DASS-21): این مقیاس توسط لایباند و لایباند^{۹۲} (۱۹۹۵) تدوین شده است. هر کدام از خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه ۷ سوال را شامل می‌شوند به طوری که به هر ماده در طیف لیکرت از ۰ (اصلاً در مورد من صدق نمی‌کند) تا ۳ (خیلی زیاد در مورد من صدق می‌کند) پاسخ داده می‌شود و نمره نهایی هر خرده‌مقیاس از طریق محاسبه مجموع نمرات سوال‌های آن به‌دست می‌آید و از آنجا که نسخه ۲۱ سوالی فرم کوتاه‌شده مقیاس اصلی (۴۲ سوالی) است، نمره نهایی هریک از خرده‌مقیاس‌ها باید دو برابر شود. لایباند و لایباند (۱۹۹۵) میزان روایی پرسشنامه DASS-21 را ۰/۷۷ و همچنین پایایی خرده‌مقیاس‌های افسردگی، اضطراب و استرس و نیز کل پرسشنامه را با آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۴، ۰/۸۲ و ۰/۸۳ به‌دست آورده‌اند. صاحبی، سالاری و اصغری^{۹۳} (۱۳۸۴) نیز پایایی این مقیاس‌ها را با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۷۹ و ۰/۷۸ محاسبه نمودند. همچنین درمورد اعتبار ملاک، همبستگی زیرمقیاس افسردگی با پرسشنامه افسردگی بک^{۹۴} را ۰/۷۰، همبستگی زیرمقیاس اضطراب با مقیاس اضطراب زانگ^{۹۵} ۰/۶۷ و همبستگی زیرمقیاس استرس با پرسشنامه تنیدگی ادراک‌شده^{۹۶} را ۰/۴۹ به دست آوردند که همگی معنادار بودند. در پژوهش حاضر نیز، پایایی خرده‌مقیاس‌های افسردگی،

اضطراب و استرس و نیز کل پرسشنامه برحسب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۷۴، ۰/۷۵ و ۰/۷۶ به دست آمد.

برای اجرای پژوهش، مجموعه ابزارها در قالب لینکی از طریق شبکه‌های اجتماعی منتشر گردید. متن درخواست برای مشارکت در پژوهش، شامل توضیح مختصری از اهداف پژوهش، ملاک ورود و زمان تقریبی مورد نیاز بود. همچنین پیش از شروع، به شرکت‌کنندگان درباره نحوه پاسخدهی توضیح و اطمینان داده می‌شد که پاسخ‌ها به هویتشان متصل نمی‌شود. اصول اخلاقی از جمله دریافت رضایت آگاهانه و عدم استفاده دیگر از داده‌ها کاملاً رعایت گردیدند. پس از جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل‌های اولیه، برای بررسی مدل میانجی‌گری نیازهای اساسی روانشناختی (یعنی خودمختاری، شایستگی و ارتباط) در رابطه کارکرد خانواده با مولفه‌های آشفتگی روانشناختی-یعنی افسردگی، اضطراب و استرس از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف استاندارد سن مشارکت‌کنندگان به ترتیب برابر با ۲۰/۴۵ و ۲/۵۰ بود. مشارکت‌کنندگان شامل ۱۰۶ نفر زن (۴۴/۷۲ درصد) و ۱۳۱ نفر مرد (۵۵/۲۷ درصد) بودند. همچنین، در زمینه تحصیلات، ۱۳۴ نفر (۵۶/۵۴ درصد) دانشجوی کارشناسی، ۸۸ نفر (۳۷/۱۳ درصد) دانشجوی کارشناسی ارشد و ۱۵ نفر (۶/۳۳ درصد) دانشجوی دکتری بودند.

در جدول (۱) میانگین و انحراف استاندارد و همچنین ضریب همبستگی پیرسون متغیرها ارائه شده است.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

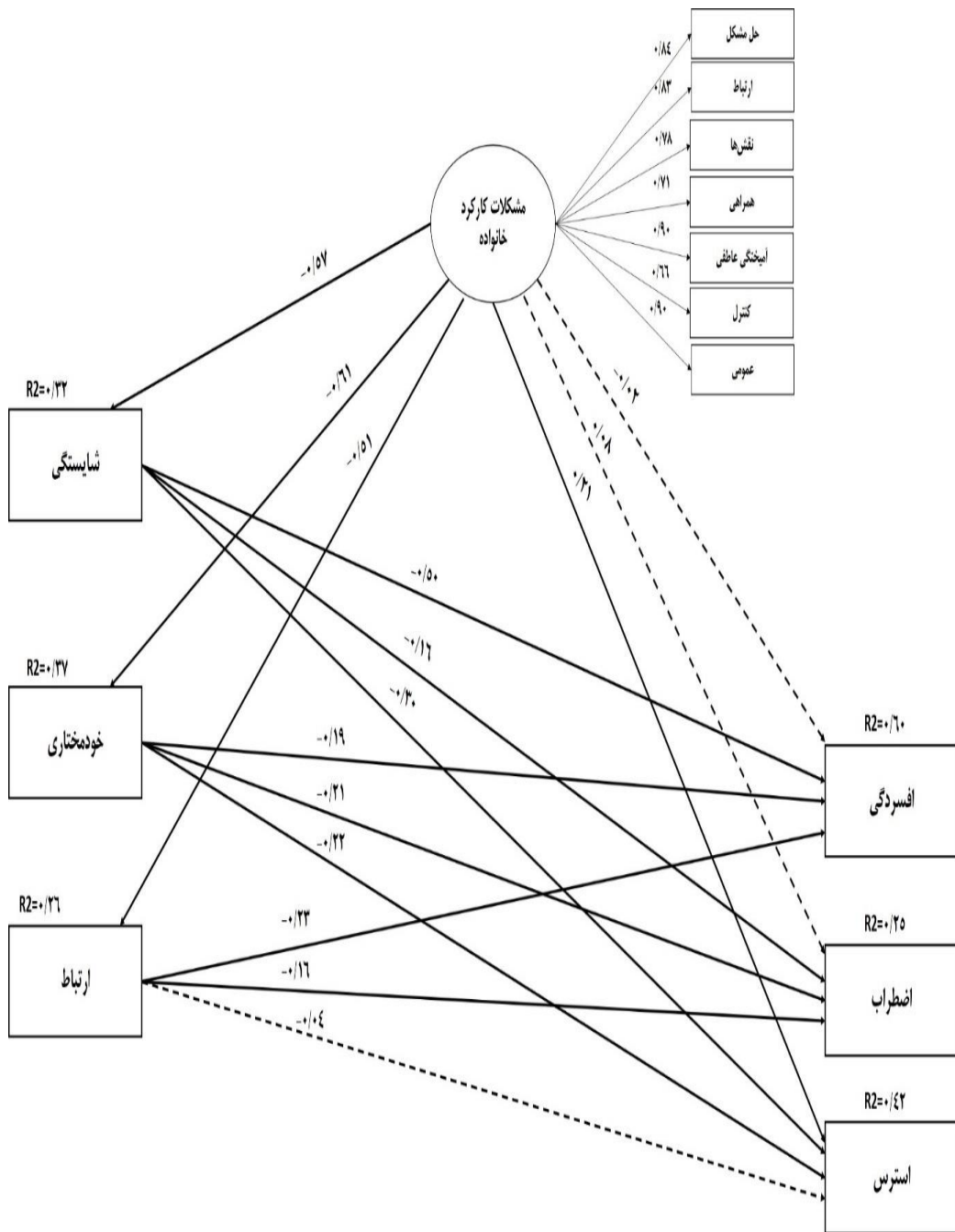
متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کارکرد خانواده	شایستگی	خودمختاری	ارتباط	افسردگی	اضطراب	استرس
ضعف- کارکرد خانواده	۲/۲۶	۰/۴۰	۱						
شایستگی	۲۰/۵۵	۴/۴۸	- ۰/۵۵۰**	۱					
خودمختاری	۲۰/۱۲	۴/۷۴	- ۰/۵۸۳**	۰/۵۸۷**	۱				
ارتباط	۲۸/۳۹	۵/۳۲	- ۰/۴۹۸**	۰/۵۰۶**	۰/۵۴۷**	۱			
افسردگی	۷/۱۷	۴/۹۲	۰/۴۸۶**	- ۰/۷۱۹**	- ۰/۶۰۱**	- ۰/۵۸۲**	۱		
اضطراب	۵/۴۴	۴/۰۴	۰/۳۶۴**	- ۰/۴۰۶**	- ۰/۴۳۶**	- ۰/۳۹۲**	۰/۵۳۹**	۱	
استرس	۹/۲۸	۴/۴۲	۰/۵۱۳**	- ۰/۵۶۵**	- ۰/۵۴۴**	- ۰/۴۱۸**	۰/۶۸۱**	۰/۶۳۸**	۱

**p < ۰/۰۱

محاسبه ضرایب همبستگی بین متغیرها در جدول ۱ نشان داد که، رابطه ضعف کارکرد خانواده با افسردگی، اضطراب و استرس در سطح $\alpha = ۰/۰۱$ مثبت و معنی‌دار و به ترتیب برابر با ۰/۴۸۶، ۰/۳۶۴ و ۰/۵۱۳ است؛ رابطه ضعف کارکرد خانواده با نیازهای شایستگی، خودمختاری و ارتباط در سطح $\alpha = ۰/۰۱$ منفی و معنی‌دار

به ترتیب برابر با ۰/۵۵، ۰/۵۸۳ و ۰/۴۹۸ است. رابطه نیاز اساسی شایستگی با افسردگی، اضطراب و استرس در سطح $\alpha = 0/01$ منفی و معنی‌دار و به‌ترتیب برابر با ۰/۷۱۹، ۰/۴۰۶ و ۰/۵۶۵ است. رابطه نیاز اساسی خودمختاری با افسردگی، اضطراب و استرس در سطح $\alpha = 0/01$ منفی و معنی‌دار و به‌ترتیب برابر با ۰/۶۰۱، ۰/۴۳۶ و ۰/۵۴۴ است. رابطه نیاز اساسی ارتباط با افسردگی، اضطراب و استرس در سطح $\alpha = 0/01$ منفی و معنی‌دار و به‌ترتیب برابر با ۰/۵۸۲، ۰/۳۹۲ و ۰/۴۱۸ است.

با توجه به جدول قبل و معناداری ضرایب امکان تحلیل‌های بعدی فراهم شد. همچنین شاخص‌های کجی^{۹۷} و کشیدگی^{۹۸} برای بررسی مفروضه‌ی نرمال بودن^{۹۹} توزیع مورد بررسی قرار گرفت. چو و بنتلر^{۱۰۰} (۱۹۹۵) نقطه برش ± 3 را برای مقدار کجی مناسب می‌دانند. برای شاخص کشیدگی نیز به طور کلی مقادیر بیش از ± 10 در پژوهش چندمتغیری مسئله آفرین است (کلاین، ۲۰۱۶). مقادیر به‌دست آمده برای کجی و کشیدگی متغیرها حاکی از تحقق پیش فرض نرمال بودن دارد. علاوه بر این، برای بررسی مفروضه‌ی عدم هم‌خطی چندگانه^{۱۰۱} از شاخص‌های عامل تورم واریانس^{۱۰۲} و آماره تحمل^{۱۰۳} استفاده شد که با توجه به اینکه هیچ یک از مقادیر مربوط به شاخص تحمل کمتر از ۰/۱۰ و هیچ یک از مقادیر مربوط به عامل تورم واریانس بیشتر از ۱۰ نمی‌باشد، بر این اساس می‌توان نسبت به مفروضه عدم هم‌خطی نیز اطمینان حاصل کرد. بنابراین به‌منظور آزمون مدل مفروض پژوهش از روش آماری مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. مدل ساختاری برآزش‌شده‌ی پژوهش، در شکل (۱) قابل مشاهده است.

شکل ۱: مدل برازش‌شده‌ی پژوهش

در ادامه در جدول ۲ شاخص‌های نیکویی برازش مدل ارائه شده‌است.

جدول ۲: شاخص‌های نیکویی برازش مدل پژوهش

شاخص	χ^2	df	χ^2/df	GFI	IFI	CFI	RMSEA
مدل مفروض	۱۰۰/۰۰۲	۴۶	۲/۱۷۴	۰/۹۴۰	۰/۹۷۵	۰/۹۷۴	۰/۰۷۱

به منظور بررسی برازش مدل، شاخص‌های مجذور خی بر درجات آزادی (X^2/df)، نیکویی برازش (GFI)، برازش افزایشی (IFI)، برازش تطبیقی (CFI) و ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) برآورد گردید که نتایج آن در جدول شماره ۲ آمده است. اگرچه در پژوهش حاضر شاخص مجذور کای برای ارزیابی برازش کلی مدل به کار رفت، ولی این شاخص به شدت تحت تاثیر اندازه نمونه است و در نمونه‌های بالا عموماً برازش خوب مدل را نشان می‌دهد (ریکاو و مارکولیدس^{۱۰۴}، ۲۰۰۶). با توجه به این محدودیت، معمولاً شاخص نسبت مجذور کای به درجه آزادی نیز گزارش می‌شود؛ که تاثیر مقدار نمونه بر شاخص مجذور کای را به حداقل می‌رساند. اگرچه توافق جمعی بر سر مقدار قابل قبول بودن این شاخص وجود ندارد، ولی مقادیر کمتر از ۳ معمولاً بیانگر برازش خوب مدل است (کلاین، ۲۰۱۵). RMSEA نیز جزو اصلی‌ترین شاخص‌های برازش مدل است که برای برازش مطلوب مدل ارزش RMSEA باید کوچکتر از ۰/۱ و بهتر این که کوچکتر از ۰/۰۸ باشد (کلاین، ۲۰۱۵). برای شاخص‌های CFI و IFI نیز مقادیر بالای ۰/۹ نشان‌دهنده پذیرش مدل و مقادیر بالای ۰/۹۵ نشان از برازش خوب مدل دارد (کلاین، ۲۰۱۵). بنابراین در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که مدل برازش خوبی با داده‌ها دارد.

برای ارزیابی معناداری آماری اثر واسطه‌ای، از آزمون بوت‌استرپ^{۱۰۵} استفاده شد. در این روش، معناداری زمانی اتفاق می‌افتد که حدود بوت هم‌علامت باشند؛ که در این صورت اثر واسطه‌ای بررسی شده معنادار خواهد بود.

نتایج مربوط به این آزمون در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۳: نتایج آزمون بوت‌استرپ برای اثرات واسطه‌ای

متغیر مستقل	متغیر میانجی	متغیر وابسته	ضریب غیر استاندارد	حد پایین	حد بالا	معناداری
ضعف کارکرد خانواده	شایستگی	افسردگی	۵/۳۹۱	۳/۷۲۴	۷/۴۷۷	۰/۰۰۱
ضعف کارکرد خانواده	خودمختاری	افسردگی	۲/۲۲۴	۰/۶۵	۴/۲۷۳	۰/۰۰۵
ضعف کارکرد خانواده	ارتباط	افسردگی	۲/۲۸۶	۰/۸۸۱	۳/۷۹۷	۰/۰۰۱
ضعف کارکرد خانواده	شایستگی	اضطراب	۱/۴۴۴	۰/۳۱۷	۲/۸۵۳	۰/۰۱۶
ضعف کارکرد خانواده	خودمختاری	اضطراب	۱/۹۹۲	۰/۴۵۶	۳/۹۰۱	۰/۰۱۴
ضعف کارکرد خانواده	ارتباط	اضطراب	۱/۲۶۶	-۰/۱۲۸	۲/۸۹۴	۰/۰۰۷
ضعف کارکرد خانواده	شایستگی	استرس	۲/۸۸۳	۱/۴۵۳	۴/۷۸۷	۰/۰۰۱
ضعف کارکرد خانواده	خودمختاری	استرس	۲/۳۰۸	۰/۶۵۱	۴/۲۱۴	۰/۰۰۷
ضعف کارکرد خانواده	ارتباط	استرس	۰/۳۵۳	-۰/۷۳۱	۱/۶۶۶	۰/۵۱۹

طبق نتایج به‌دست‌آمده از آزمون بوت استراپ، با توجه به هم‌علامت بودن حد بالا و حد پایین مسیرها، به جز اثر میانجی‌گری نیاز ارتباط بین ضعف کارکرد خانواده و اضطراب و استرس، تمام اثرهای غیرمستقیم مربوط به میانجی‌گری نیازهای اساسی شایستگی، خودمختاری و ارتباط در رابطه ضعف کارکرد خانواده با افسردگی و اثرهای غیرمستقیم مربوط به میانجی‌گری دو نیاز شایستگی و خودمختاری در رابطه ضعف کارکرد خانواده با اضطراب و استرس معنی‌دار هستند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که هر سه نیاز اساسی شایستگی، خودمختاری و ارتباط در رابطه بین کارکرد خانواده و اصلی‌ترین جنبه آشفتگی روان‌شناختی-یعنی افسردگی-نقش واسطه‌ای ایفا می‌کنند و دو نیاز شایستگی و خودمختاری نیز در رابطه بین کارکرد خانواده و هر سه جنبه اصلی آشفتگی روان‌شناختی یعنی افسردگی، اضطراب و استرس نقش واسطه‌ای ایفا می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر، با هدف نشان‌دادن نقش واسطه‌ای نیازهای اساسی روان‌شناختی در رابطه ضعف کارکرد خانواده با جنبه‌های اصلی آشفتگی روان‌شناختی یعنی افسردگی، اضطراب و استرس در میان دانشجویان انجام پذیرفت.

نتایج این پژوهش نشان داد که، ضعف کارکرد خانواده با مولفه‌های افسردگی، استرس و اضطراب در دانشجویان رابطه مثبت دارد. این یافته با پیشینه پژوهشی از جمله مطالعات یاپ، پیلکینگتون، رایان و جرم^{۱۰۶} (۲۰۱۴)، هنبرگر و همکاران (۲۰۱۶)، فرید و همکاران (۲۰۱۶)، بورنت و همکاران (۲۰۱۷)، روبینز و همکاران (۲۰۱۹)، بنیتو گومز، فلتچر و بوهرلر (۲۰۱۹)، گونزالز و رودریگوئز-نارانخو (۲۰۱۹)، دوو و کیم (۲۰۲۰)، فولک و همکاران (۲۰۲۰) و کستلار و اولیویر (۲۰۲۱) همسو بود. در تبیین این یافته پژوهش، می‌توان گفت ضعف عملکرد خانواده-به‌عنوان اصلی‌ترین محیط زندگی-احتمالاً به توانایی دانشجویان نوجوان و جوان برای تنظیم هیجانات و رفتارهای خود آسیب وارد می‌کند و این موضوع، افزایش سطوح آشفتگی روان-شناختی در آن‌ها را پیش‌بینی می‌نماید (شالچی و اسماعیلی شهن^{۱۰۷}، ۲۰۱۸؛ لیو، چن، لیانگ و یانگ^{۱۰۸}، ۲۰۲۳).

همچنین در این پژوهش مشخص شد که نیازهای اساسی روان‌شناختی، در رابطه عملکرد خانواده با مولفه‌های آشفتگی روان‌شناختی در دانشجویان نقش واسطه‌ای ایفا می‌کنند و می‌توانند مکانیسم این رابطه را به‌خوبی تبیین نمایند. به‌این‌صورت که ضعف کارکرد خانواده، بستر و زمینه‌های ارضای نیازهای اساسی روان-شناختی را تضعیف کرده و به‌واسطه کاهش تامین نیازهای اساسی روان‌شناختی، آشفتگی روان‌شناختی را پیش‌بینی می‌نماید. یافته‌های اصلی پژوهش حاضر حکایت از این دارند که هر سه نیاز اساسی شایستگی، خودمختاری و ارتباط در رابطه بین کارکرد خانواده و اصلی‌ترین جنبه آشفتگی روان‌شناختی-یعنی افسردگی-نقش واسطه‌ای ایفا می‌کنند و دو نیاز شایستگی و خودمختاری نیز در رابطه بین کارکرد خانواده و هر سه جنبه-یعنی افسردگی، اضطراب و استرس-نقش واسطه‌ای ایفا می‌کنند.

در توضیح این یافته‌ها می‌توان گفت، براساس نظریه خودتعیین‌گری و همسو با مطالعات رایان و دسی (۲۰۲۰)، پیلورینی، اسپینلوا، سیدوتی و میکیچی^{۱۰۹} (۲۰۱۵) و اسماعیلی شهن^{۱۰۸}، شالچی و احمدی (۱۳۹۹)،

خانواده‌ای که عملکرد مناسبی دارد، در میزان اعمال کنترل به‌طور کارآمدی عمل می‌کند و در نتیجه این عدم افراط در کنترل بیرونی، به فرزندان دانشجو در ارضای نیاز به خودمختاری کمک می‌نماید. همچنین، چالش‌های بهینه‌ای را ایجاد می‌کند که فرصت‌هایی برای تأمین نیاز شایستگی فراهم می‌نمایند. علاوه بر این، حفظ الگوهای ارتباطی مطلوب و حمایت عاطفی و عملی مناسب اعضا نسبت به یکدیگر، به ارضای نیاز به ارتباط/تعلق نیز کمک می‌نماید. به‌علاوه، وقتی دانشجویان به خودمختاری و شایستگی دست می‌یابند، این امر موجب افزایش ارتباطات موثر با دیگران شده و همین ارتباطات بیشتر و بهتر با دیگران، خود افزایش ارضای نیاز به خودمختاری و شایستگی را به دنبال می‌آورد. در نتیجه، تأثیر متقابل هر کدام از این نیازها روی ارضای بیشتر نیاز دیگر نیز، حاکی از این است که کارکرد خانواده با ارضای هر کدام موجب تسهیل تأمین نیاز دیگر می‌شود (اسماعیلی شهناء، شالچی و احمدی، ۱۳۹۹).

از طرف دیگر، همسو با پژوهش‌های (شالچی و اسماعیلی شهناء (۲۰۱۸) و دیویدز، رایان، یاسین و همکاران^{۱۱۱} (۲۰۱۶)، اگر خانواده کارکرد مناسبی نداشته باشد، نقش حمایت‌گرایانه خانواده کاهش می‌یابد و این موضوع، روابط والدین با یکدیگر و با فرزندان را تهدید نموده و در بلندمدت به کاهش ارضای نیازهای اساسی روانشناختی در دانشجویان می‌انجامد. علاوه بر این، همسو با یافته‌های پژوهش طهرانی‌مقدم و شریعت‌باقری^{۱۱۱} (۱۳۹۷)، پرواضح است که در خانواده‌ای که از ضعف کارکرد رنج نمی‌برد، تنش‌های کمتری وجود دارند و والدین با یکدیگر و با فرزندان خود ارتباطات موثر و کارآمدی برقرار می‌کنند و به‌دور از غفلت یا کنترل بیش‌از حد با آن‌ها تعامل می‌کنند. در نتیجه، فرزندان دانشجوی نوجوان و جوان آن‌ها از احساس خودمختاری و شایستگی بیشتری بهره‌مند می‌شوند و قادر می‌شوند با الگوهای ارتباطی موثرتر و مناسب‌تر با دیگران ارتباط برقرار کنند.

به‌این ترتیب، تأمین بیشتر نیازهای اساسی روان‌شناختی، به کاهش یا پیشگیری از مشکلات روان‌شناختی افسردگی، اضطراب و استرس کمک می‌نماید. در مقابل، ارضای ناکافی نیازهای بنیادین روان‌شناختی، احساس عدم کنترل بر امور و عدم توانمندی برای خلق موقعیت‌های خوشایندتر را در پی دارد و در چنین حالتی، فرد دانشجو تصور می‌کند که نه تنها توانایی خلق پیامدهای مطلوب را ندارد، بلکه برای حمایت شدن از سوی دیگران ارزشی نداشته و قادر به جهت‌دهی و تنظیم زندگی خود هم نیست. این ادراکات منفی موجب احساس درماندگی در دوره دانشجویی شده و عامل خطر برجسته‌ای برای جنبه‌های گوناگون آسفتگی روان‌شناختی و به‌خصوص افسردگی است. چرا که در اثر این احساس عدم کنترل بر شرایط، عدم حمایت و ادراک ضعف و بی‌کفایتی، نوعی خودسرزنشگری پرورش خواهد یافت که به‌زیستی روانی دانشجو را کاهش داده و پریشانی روان‌شناختی او را افزایش خواهد داد (لی، ژانگ، یائو و همکاران^{۱۱۲}، ۲۰۲۱). این امر با پژوهش‌های کوردریو، پایاکسائو، لنز و همکاران^{۱۱۳} (۲۰۱۶)، مارالانی، غلامعلی‌لوسانی و حجازی^{۱۱۴} (۲۰۱۶)، یانگ، ژانگ و شلدن (۲۰۱۸)، هوتینمی و همکاران (۲۰۱۹)، نواک و همکاران (۲۰۲۱)، پیلوت و همکاران (۲۰۲۱) نیز همسویی دارد.

به لحاظ عملی، تلوپحات کاربردی یافته‌های پژوهش این است که با طراحی برنامه‌های مداخله متمرکز بر بهبود میزان تأمین نیازهای اساسی روان‌شناختی دانشجویان در فضای دانشگاهی و محیط دانشجویی، می‌توان

آشفته‌گی روانی دانشجویان را به میزان قابل توجهی کاهش داد و از شکل‌گیری اختلالات بعدی پیش‌گیری نمود.

لازم به ذکر است که با توجه به معناداری اثر مستقیم ضعف کارکرد خانواده بر مولفه استرس و کامل نبودن میانجی‌گری نیازهای اساسی روان‌شناختی در این رابطه، پیشنهاد می‌شود متغیرهای دیگری که می‌توانند در رابطه کارکرد خانواده با این مولفه از پریشانی روانی نقش واسطه‌ای ایفا کنند هم مورد پژوهش قرار گیرند. به علاوه طبق جدول (۳)، نیاز اساسی ارتباط، نتوانسته‌است در رابطه کارکرد خانواده با دو جنبه دیگر آشفته‌گی روان‌شناختی یعنی استرس و اضطراب نقش واسطه‌ای ایفا کند. می‌توان در نظر گرفت از آنجا که اضطراب و استرس اغلب درواکنش به تکالیف و تقاضاهای محیط بیرونی تجربه می‌شود، شاید تامین نیاز ارتباط (تعلق) صرفاً در بستر خانواده برای محافظت در برابر اضطراب و استرس کافی نباشد. بلکه وجود ارتباطاتی از جنس روابط دوستانه، حمایتی و سودمند در بیرون از خانواده در محیط تحصیلی/شغلی نیز لازم می‌نماید. اگرچه پژوهشی که دقیقاً منطبق با این یافته باشد پیدا نشد، اما می‌توانیم در نظر بگیریم که شاید متغیرهای دیگری در این مسیر وجود دارند که می‌توانند این رابطه را تعدیل نمایند. از این رو، پیشنهاد می‌شود که پژوهشگرهای بعدی به مطالعه این تعدیل‌گرهای احتمالی بپردازند.

در نهایت، لازم به ذکر است که این پژوهش هم مانند هر پژوهش دیگری با محدودیت‌هایی روبه‌رو بوده‌است. از جمله این‌که بنا به طرح پژوهش، درباره نقش علی متغیرها نمی‌توان اطمینان حاصل کرد. همچنین، تأثیر جنسیت بر متغیرهای پژوهش کنترل نشد. به‌علاوه به دلیل محدودیت‌های ناشی از شیوع ویروس کرونا و عدم دسترسی حضوری، نمونه‌گیری انجام شده به روش دردسترس بود و افراد به صورت مجازی در پژوهش مشارکت نمودند. همچنین، تعمیم نتایج به سایر گروه‌های غیردانشجو باید با احتیاط صورت گیرد. لذا بهتر است که در پژوهش‌های آتی از نمونه‌های دیگر نیز استفاده شود، تا امکان تعمیم نتایج با اطمینان بیشتر فراهم گردد.

پی‌نوشت‌ها

1. Psychological Distress
2. Depression
3. Anxiety
4. Stress
5. Egan, Daly & Delaney
6. McPherson, McAloney-Kocaman, McGlinchey, Faeth & Armour
7. Necho, Tsehay, Birkie, Biset & Tadesse
8. Ganji
9. Ceri & Cicek
10. Moskow, Lipson & Tompson
11. Amengual, Badii, Casas-Baroy, Altarriba, Company, Pujol-Farriols, & Cayuela
12. Lipson & Eisenberg
13. Haverkamp, Torensma, Vergouwen & Honig
14. Hafez, Younesian & Rashidipour
15. Basic Psychological Needs
16. Self-determination theory
17. Ryan & Deci
18. Autonomy
19. Competence
20. Relatedness or belongingness
21. Yang, Zhang & Sheldon
22. Auclair-Pilote, Lalande, Tinawi, Feyz & DeGuise
23. Ryan, Ryan, DiDomenico & Deci
24. Weinstein, Khabbaz & Legate
25. Simões & Alarcão
26. Life satisfaction
27. Enjoyment
28. Motivation
29. Novak, Chang, Xu, Shen, Zheng & Wang
30. Huhtiniemi, Sääkslahti, Watt & Jaakkola
31. Costa, Cuzzocrea, Gugliandolo & Larcán
32. Vansteenkiste & Ryan
33. Jang, Kim & Reeve
34. Haerens, Vansteenkiste, Aelterman & Van den Berghe
35. Ryan, Vansteenkiste & Soenens
36. Gregersen & Mercer
37. Liu, Mei, Tian & Huebner
38. Emadpoor, Lavasani & Shahcheraghi
39. Family functioning
40. Externalizing behaviour problem
41. Internalizing behaviour problem
42. Robbins, Waldron, Turner, Brody, Hops & Ozechowski
43. Rezaei, Dehghani & Heidari
44. McMaster
45. Problem solving
46. Communication
47. Roles
48. Affective responsiveness
49. Affective involvement
50. Behavior control
51. Miller, Ryan, Keitner, Bishop, & Epstein
52. Zhang
53. Freed, Rubenstein, Daryanani, Olinio & Alloy
54. Burnett, Lee, Cheong, De Luca, Roberts, Wood, ... & Anderson
55. Du & Kim
56. D'souza & Sudhamayi
57. Caño-Gonzalez & Rodriguez-Naranjo
58. Beck
59. Substance-abuse
60. Aggression
61. Crime
62. Hummel, Shelton, Heron, Moore & van den Bree
63. Henneberger, Varga, Moudy & Tolan
64. Folk, Brown, Marshall, Ramos, Gopalakrishnan, Koinis-Mitchell & TolouShams
65. Benito-Gomez, Fletcher & Buehler
66. Dolz-del-Castellar & Oliver

67. Kocayoruk
68. Nanda, Kotchick & Grover
69. Wehmeyer
70. Socializing
71. Esmaeili-Shahna, Shalchi & Ahmadi
72. Structural Equation Modeling
73. Kline
74. Family Assessment Device
75. Epstein, Baldwin, & Bishop
76. Vandenberg
77. ZadehMohammadi & MalekKhosravi
78. Yousefi
79. Basic Psychological Needs Satisfaction Scale
80. Gagne
81. Gagné, Deci & Ryan
82. Wei, Shaffer, Young & Zakalik
83. Besharat
84. Extraversion
85. Positive affect
86. Well-being
87. Neuroticism
88. Negative affect
89. Psychological distress
90. Besharat & Ranjbar-Kelagari
91. Depression-Anxiety-Stress scale (DASS-21)
92. Lovibond & Lovibond
93. Sahebi, Asghari & Salari
94. Beck Depression Inventory
95. Self Rating Anxiety Scale
96. Perceived Stress Questionnaire
97. Skewness
98. Kurtosis
99. Normality
100. Chou & Bentler
101. Multicollinearity
102. Variance inflation factor (VIF)
103. Tolerance
104. Raykov & Marcoulides
105. Bootstrap
106. Yap, Pilkington, Ryan & Jorm
107. Shalchi & Esmaeili-Shahna
108. Liu, Chen, Liang, Yang, Peng, Cai,... & Zhao
109. Pellerone, Spinelloa, Sidoti & Micciche
110. Davids, E. L., Ryan, J., Yassin, Z., Hendrickse, S., & Roman
111. Tehranimoghadam & Shariatbaqeri
112. Li, Zhang, Yao, Xing & Liu
113. Cordeiro, Paixão, Lens, Lacante & Luyckx
114. Mehdipour-Maralani, Gholamali-Lavasani & Hejazi

References

- Auclair-Pilote, J., Lalande, D., Tinawi, S., Feyz, M., & De Guise, E. (2021). Satisfaction of basic psychological needs following a mild traumatic brain injury and relationships with post-concussion symptoms, anxiety, and depression. *Disability and rehabilitation*, 43(4), 507-515.
- Benito-Gomez, M., Fletcher, A. C., & Buehler, C. (2019). Youth parasympathetic functioning moderates relations between cumulative family risk and internalizing behaviors. *Journal of youth and adolescence*, 48(11), 2307-2322.
- Besharat, M. A., & Ranjbar-Kelagari, E. (2014). The Basic Needs Satisfaction in General Scale: Reliability, validity, and factorial analysis, *Educational Measurement*, 4(14), 147-168. [in Persian].
- Besharat, M. A., Jafari, F., & Gholamali-Lavasani, M. (2021). Predicting symptoms of anxiety and depression based on satisfying basic psychological needs. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal*, 10(1), 25-34 [in Persian].
- Besharat, M. A. (2012). Psychometric properties of a Farsi version of the Basic Needs Satisfaction in General Scale in a sample of Iranian population, *Journal of Psychological Sciences*, 11(41), 6-24. [in Persian].
- Burnett, A. C., Lee, K. J., Cheong, J. L., De Luca, C. R., Roberts, G., Wood, S. J., ... & Anderson, P. J. (2017). Family functioning and mood and anxiety symptoms in adolescents born extremely preterm. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 38(1), 39-48.
- Caño-Gonzalez, A., & Rodriguez-Naranjo, M. C. (2019). Family functioning characteristics involved in adolescent depressive symptoms. *Age*, 34(001), 005.
- Ceri, V., & Cicek, I. (2021). Psychological well-being, depression and stress during COVID-19 pandemic in Turkey: A comparative study of healthcare professionals and non-healthcare professionals. *Psychology, Health & Medicine*, 26(1), 85-97.
- Chou, C.-P., & Bentler, P. M. (1995). Estimates and tests in structural equation modeling. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications* (p. 37–55). *Sage Publications, Inc.*
- Cordeiro, P., Paixão, P., Lens, W., Lacante, M., & Luyckx, K. (2016). The Portuguese validation of the Basic Psychological Need Satisfaction and Frustration Scale: Concurrent and longitudinal relations to well-being and ill-being. *Psychologica Belgica*, 56(3), 193-209
- Costa, S., Cuzzocrea, F., Gugliandolo, M. C., & Larcán, R. (2016). Associations between parental psychological control and autonomy support, and psychological outcomes in adolescents: The mediating role of need satisfaction and need frustration. *Child Indicators Research*, 9(4), 1059-1076.

- Davids, E. L., Ryan, J., Yassin, Z., Hendrickse, S., & Roman, N. V. (2016). Family structure and functioning: Influences on adolescents psychological needs, goals and aspirations in a South African setting. *Journal of Psychology in Africa*, 26(4), 351-356.
- Dolz-del-Castellar, B., & Oliver, J. (2021). Relationship between family functioning, differentiation of self and anxiety in Spanish young adults. *PLoS one*, 16(3), e0246875.
- D'souza, R., & Sudhamayi, P. (2016). The impact of parenting styles on anxiety and depression in children with learning disabilities. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 7(9), 916.
- Du, X., & Kim, Y. K. (2020). Family functioning and adolescent behavior problems: A moderated mediation model of caregiver depression and neighborhood collective efficacy. *Children and Youth Services Review*, 116, 105-270.
- Egan, M., Daly, M., & Delaney, L. (2016). Adolescent psychological distress, unemployment, and the Great Recession: Evidence from the National Longitudinal Study of Youth 1997. *Social Science & Medicine*, 156, 98-105.
- Emadpoor, L., Lavasani, M. G., & Shahcheraghi, S. M. (2016). Relationship between perceived social support and psychological well-being among students based on mediating role of academic motivation. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 14, 284-290.
- Esmaeili Shahna, M., Shalchi, B., & Ahmadi, E. (2020). The Mediating Role of Satisfaction of Basic Psychological Needs in Relationship Between family functioning and Socioeconomic Status With Addictibility of Young People, *Modern psychological research*, 15(57), 34-49. [in Persian].
- Folk, J. B., Brown, L. K., Marshall, B. D., Ramos, L. M., Gopalakrishnan, L., Koinis-Mitchell, D., & Tolou-Shams, M. (2020). The prospective impact of family functioning and parenting practices on court-involved youth's substance use and delinquent behavior. *Journal of youth and adolescence*, 49(1), 238-251.
- Freed, R. D., Rubenstein, L. M., Daryanani, I., Olino, T. M., & Alloy, L. B. (2016). The relationship between family functioning and adolescent depressive symptoms: The role of emotional clarity. *Journal of youth and adolescence*, 45(3), 505-519.
- Gagné, M., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2018). Self-determination theory applied to work motivation and organizational behavior. *Journal of Organizational behavior*, 26(4), 331-362.
- Gagne, M., Ryan, R.M., & Bargmann, K. (2003). Autonomy support and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 372-390.

- Ganji, M. (2021). *Abnormal Psychology based on DSM-5*. Tehran: Savalan [in Persian].
- Gregersen, T., & Mercer, S. (Eds.). (2022). *The Routledge handbook of the psychology of language learning and teaching*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Haerens, L., Vansteenkiste, M., Aelterman, N., & Van den Berghe, L. (2016). Toward a systematic study of the dark side of student motivation: Antecedents and consequences of teachers' controlling behaviors. In *Building autonomous learners: Perspectives from research and practice using self-determination theory* (pp. 59-81). Singapore: Springer Singapore.
- Hafez, A. A., Rashidipour, F., & Yunesian, M. (2022). The Relationship between Basic Psychological Needs and Depression, Anxiety and Stress Due to the Mediating Role of Psychological Capital. *Journal of Modern Psychological Researches*, 17(65), 63-73. [in Persian].
- Haverkamp, G. L., Torensma, B., Vergouwen, A. C., & Honig, A. (2015). Psychological distress in the hospital setting: a comparison between native Dutch and immigrant patients. *PLoS One*, 10(6), e0130961.
- Henneberger, A. K., Varga, S. M., Moudy, A., & Tolan, P. H. (2016). Family functioning and high risk adolescents' aggressive behavior: Examining effects by ethnicity. *Journal of youth and adolescence*, 45(1), 145-155.
- Huhtiniemi, M., Sääkslahti, A., Watt, A., Jaakkola, T. (2019). Associations among basic Psychological Needs, Motivation and Enjoyment within Finnish physical education students. *Journal of Sports Science and Medicine*, 18, 239-247.
- Hummel, A., Shelton, K. H., Heron, J., Moore, L., & van den Bree, M. B. (2013). A systematic review of the relationships between family functioning, pubertal timing and adolescent substance use. *Addiction*, 108(3), 487-496.
- Jang, H., Kim, E. J., & Reeve, J. (2016). Why students become more engaged or more disengaged during the semester: A self-determination theory dual-process model. *Learning and instruction*, 43, 27-38.
- Kline, R.B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. 4th Ed. New York: Guilford.
- Kocayoruk, E. (2012). The perception of parents and well-being of adolescents: Link with basic psychological need satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 3624-3628.
- Koole, S. L., Schlinkert, C., Maldei, T., & Baumann, N. (2019). Becoming who you are: An integrative review of self-determination theory and personality systems interactions theory. *Journal of personality*, 87(1), 15-36.

- Li, J., Zhang, N., Yao, M., Xing, H., & Liu, H. (2021). Academic Social Comparison and Depression in Chinese Adolescents: The Mediating Role of Basic Psychological Needs Satisfaction. *School Mental Health*, 1-11.
- Lipson, S. K., & Eisenberg, D. (2018). Mental health and academic attitudes and expectations in university populations: results from the healthy minds study. *Journal of Mental Health*, 27(3), 205-213.
- Liu, L., Chen, J., Liang, S., Yang, W., Peng, X., Cai, C., ... & Zhao, J. (2023). Impact of family functioning on mental health problems of college students in China during COVID-19 pandemic and moderating role of coping style: a longitudinal study. *Bmc Psychiatry*, 23(1), 244.
- Liu, W., Mei, J., Tian, L., & Huebner, E. S. (2016). Age and gender differences in the relation between school-related social support and subjective well-being in school among students. *Social Indicators Research*, 125, 1065-1083.
- March-Amengual, J. M., Cambra Badii, I., Casas-Baroy, J. C., Altarriba, C., Comella Company, A., Pujol-Farriols, R., ... & Comella Cayuela, A. (2022). Psychological distress, burnout, and academic performance in first year college students. *International journal of environmental research and public health*, 19(6), 3356.
- McPherson, K. E., McAloney-Kocaman, K., McGlinchey, E., Faeth, P., & Armour, C. (2021). Longitudinal analysis of the UK COVID-19 Psychological Wellbeing Study: Trajectories of anxiety, depression and COVID-19-related stress symptomology. *Psychiatry Research*, 304, 114-138.
- Mehdipour-Maralani, F., Gholamali-Lavasani, M., & Hejazi, E. (2016). Structural modeling on the relationship between basic psychological needs, academic engagement, and test anxiety. *Journal of Education and Learning*, 5(4), 44-52.
- Miller, I. W., Ryan, C. E., Keitner, G. I., Bishop, D. S., & Epstein, N. B. (2000). The McMaster approach to families: Theory, assessment, treatment and research. *Journal of family therapy*, 22(2), 168-189.
- Moskow, D. M., Lipson, S. K., & Tompson, M. C. (2022). Anxiety and suicidality in the college student population. *Journal of American College Health*, 72(3), 881-888.
- Nanda, M. M., Kotchick, B. A., & Grover, R. L. (2012). Parental psychological control and childhood anxiety: The mediating role of perceived lack of control. *Journal of Child and Family studies*, 21(4), 637-645.
- Necho, M., Tsehay, M., Birkie, M., Biset, G., & Tadesse, E. (2021). Prevalence of anxiety, depression, and psychological distress among the general population during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(7), 892-906.

- Novak, C. J., Chang, E. C., Xu, J., Shen, J., Zheng, S., & Wang, Y. (2021). Basic psychological needs and negative affective conditions in Chinese adolescents: Does coping still matter?. *Personality and Individual Differences, 179*, 110889.
- Pellerone, M., Spinello, C., Sidoti, A., & Micciche, S. (2015). Identity, perception of parent-adolescent relation and adjustment in a group of university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 190*, 459-464.
- Raykov, T., Marcoulides, G.A. (2006). *A first course in structural equation modeling*. 2th Ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Rezaei, Z. S., Dehghani, M., & Heidari, M. (2018). Quality of life of women heading family: the role of resiliency, and family functioning based on Mc master model. *Journal of Family Research, 13*(3), 407-421. [in Persian].
- Robbins, M. S., Waldron, H. B., Turner, C. W., Brody, J., Hops, H., & Ozechowski, T. (2019). Evaluating supervision models in functional family therapy: Does adding observation enhance outcomes?. *Family process, 58*(4), 873-890.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York, NY, US: Guilford Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2019). Brick by brick: The origins, development, and future of self-determination theory. *Advances in motivation science, 6*, 111-156.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology, 61*, 101860.
- Ryan, R. M., Ryan, W. S., Di Domenico, S. I., & Deci, E. L. (2019). The CHAPTER6 Nature and the Conditions of Human Autonomy and Flourishing. *The Oxford Handbook of Human Motivation, 89*.
- Ryan, R. M., Vansteenkiste, M., & Soenens, B. (2019). Reflections on self-determination theory as an organizing framework for personality psychology: Interfaces, integrations, issues, and unfinished business. *Journal of personality, 87*(1), 115-145.
- Sahebi, A., Asghari, M. J., & Salari, R. S. (2005). Validation of depression anxiety and stress scale (DASS-21) for an Iranian population. *Developmental Psychology: Iranian psychologists, 1*(4). 293-299. [in Persian].
- Shalchi, B., & EsmaeiliShahna, M. (2018). Relationship of family functioning, satisfaction of basic psychological needs and depression considering the mediatory role of emotion regulation difficulty. *Hormozgan Medical Journal, 22*(1), 52-61.

- Simões, F., & Alarcão, M. (2014). Promoting well-being in school-based mentoring through basic psychological needs support: Does it really count?. *Journal of Happiness Studies*, 15(2), 407-424.
- Tehrani Moghadam, H. & Shariat Baqeri, M. M. (2018). Relationship of Family Performance with Responsibility and Basic Psychological Needs Satisfaction of High School Male Students, *Journal of Family Research*, 14(54), 221-235. [in Persian].
- Vandsburger, E. H. (2001). *The effects of family resiliency resources on the functioning of families experiencing economic distress*. Doctoral dissertation, Virginia Commonwealth University.
- Vansteenkiste, M., & Ryan, R. M. (2013). On psychological growth and vulnerability: basic psychological need satisfaction and need frustration as a unifying principle. *Journal of psychotherapy integration*, 23(3), 263.
- Wehmeyer, M. L. (2014). Self-determination: A family affair. *Family Relations*, 63(1), 178-184.
- Wei, M., Shaffer, P. A., Young, S. K., & Zakalik, R. A. (2005). Adult attachment, shame, depression, and loneliness: the mediation role of basic psychological needs satisfaction. *Journal of counseling psychology*, 52(4), 591.
- Weinstein, N., Khabbaz, F., & Legate, N. (2016). Enhancing need satisfaction to reduce psychological distress in Syrian refugees. *Journal of consulting and clinical psychology*, 84(7), 645.
- Yang, Y., Zhang, Y., & Sheldon, K. M. (2018). Self-determined motivation for studying abroad predicts lower culture shock and greater well-being among international students: The mediating role of basic psychological needs satisfaction. *International Journal of Intercultural Relations*, 63, 95-104.
- Yap, M. B. H., Pilkington, P. D., Ryan, S. M., & Jorm, A. F. (2014). Parental factors associated with depression and anxiety in young people: A systematic review and meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 156, 8-23.
- Yousefi, Naser. (2012). Examining the psychometric properties of McMaster's Family Assessment Device. *Educational Measurement Quarterly*, 2 (7), 91-120. [in Persian].
- Zadeh Mohammadi, A., & Malek Khosravi, Gh. (2006). Initial Investigation on Psychometric Properties and Standardizing of Family Assessment Device (FAD). *Journal of Family Research*, 2(1), 69-89 [in Persian].
- Zhang, Y. (2018). Family functioning in the context of an adult family member with illness: A concept analysis. *Journal of clinical nursing*, 27(15-16), 3205-3224.